

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра

Охорона праці та навколишнього середовища
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова науково-методичної комісії

Цивільна безпека

(назва комісії)

В.В. Березуцький

(підпис) (ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Атестація робочих місць по умовах праці

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої світи перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 26 «Цивільна безпека»
(шифр і назва)

спеціальність 263 „ Цивільна безпека”
(шифр і назва)

спеціалізація 263 - „ Охорона праці“
(шифр і назва)

вид дисципліни Професійна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання Денна
(денна / заочна)

Харків – 2017 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Атестація робочих місць по умовах праці

(назва дисципліни)

Розробники:

Професор, к. т. н., доцент

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В.В.Горбенко

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

Охорона праці та навколишнього середовища

(назва кафедри)

Протокол від « 8 » лютого 2017 року № 7

Завідувач кафедри ОП та НС

(назва кафедри)

(підпис)

В.В.Березуцький

(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри охорони праці та навколишнього середовища	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови НМК

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни - формування у майбутніх фахівців цілісного підходу, що до проведення експертизи умов праці на виробництві.

Компетентності – загальні (ЗК) та професійні (ПК)

Загальна компетенція (ЗК):

- здатність організувати свою роботу заради досягнення поставлених цілей, готовність до використання інноваційних ідей (ЗК₁);
- здатність ухвалювати рішення в межах своїх повноважень (ЗК₂);
- здібність до абстрактного і критичного мислення, дослідженню навколишнього середовища для виявлення його можливостей і ресурсів, здібність до ухвалення нестандартних рішень і вирішенню проблемних ситуацій (ЗК₃);
- здатність використовувати організаційно-управлінські навички в професійній і соціальній діяльності (ЗК₄).

Професійні компетенції (ПК):

- здатність оцінювати ризик і визначати заходи по забезпеченню безпеки техніки, що розробляється (ПК₁);
- здатність орієнтуватися в основних нормативних правових актах в області забезпечення безпеки (ПК₂);
- здатність використовувати методи визначення нормативних рівнів допустимих негативних дій на людину і природне середовище (ПК₃);
- здатність проводити вимірювання рівнів небезпек у навколишньому середовищі, складати прогнози можливого розвитку ситуації (ПК₄);
- здатність визначати небезпечні, надзвичайно небезпечні зони, зони прийняттого ризику (ПК₅);
- здатність контролювати стан засобів захисту, що використовуються, ухвалювати рішення по заміні (регенерації) засобів захисту (ПК₆).

Результати навчання:

студент повинен **знати:**

- основи організації атестації робочих місць за умов праці і сертифікації робіт по охороні праці на підприємствах і в установах.
- законодавчу базу і інші нормативно-правові акти, діючі в області оцінки умов праці і атестації робочих місць за умов праці (ПК₂);
- методи вимірів шкідливих і небезпечних виробничих чинників на виробництві (ПК₁, ПК₄, ПК₅).

студент повинен **вміти:**

- вибирати методи, умови, засоби вимірювання, що використовуються для контролю факторів виробничого середовища і трудового процесу на виробництві (ПК₁, ПК₄, ПК₅);
- проводити оцінку рівнів шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища, ступінь напруженості і тяжкості праці, визначати клас умов праці, оформляти таблиці, протоколи, відомості, карти атестації робочих місць за умов праці (ПК₁, ПК₃, ПК₄, ПК₅, ПК₆).
- користуватися законодавчою і нормативною документацією з питань надання гарантій і компенсацій (ПК₂);
- складати схеми і програми сертифікації робіт з охорони праці в організаціях і установах (ПК₂).

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Промислова санітарія	Організаційно-технічне забезпечення аудиту з професійної безпеки робочих місць галузі
Охорона праці	
Організація виробництва	
Безпека обладнання та процесів	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8	90/3	60	30	30		30				+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 66,67 (%),

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	0,5	Змістовий модуль № 1 Загальні положення та підготовка до проведення та організації АРМ <u>Вступ.</u> Вступ. Предмет і зміст дисципліни, цілі, задачі і зв'язок з іншими дисциплінами учбового плану спеціальності.	1,2,3
2	Л	1,5	<u>Тема 1.</u> Міжнародний і вітчизняний досвід оцінки умов праці. Значущість результатів АРМ при упровадженні системи менеджменту безпеки праці і охорони здоров'я на підприємстві. Якісний аналіз виробничого середовища. Нормативна база АРМ і нормативно-правові питання, що до вирішування питань з АРМ.	1,2,4
3	ПЗ	2	Основні терміни і визначення, що необхідні для оцінки робочих місць за умов праці	3,4
4	Л	2	<u>Тема 2.</u> Порядок проведення АРМ за умовами праці. Підготовчий етап. Створення атестаційної комісії. Наказ про проведення атестації робочих місць за умов праці. Зміст наказу про проведення АРМ за умов праці. Склад атестаційної комісії. Складання графіка проведення атестації робочих місць за умов праці. Складання фотографії робочого дня при проведенні атестації робочих місць.	5,6
5	ПЗ	2	Ознайомлення з основною документацією (наказами, протоколами) по підготовці, проведенню і оформленню атестації робочих місць.	5,6
6	СР	4	Ознайомитися з формою наказу (додатком) про графік проведення АРМ за умов праці на робочих місцях та з формою карти індивідуальної фотографії робочого місця.	5,6
7	Л	1	<u>Тема 3.</u> Гігієнічна оцінка умов праці. Схема оцінки і класифікації умов праці. Класифікація умов праці по ступеню шкідливості і небезпеки, тяжкості і напруженості трудового процесу	2,3

8	СР	2	Розглянути нормативні документи в переліку джерел № 2, 3 і знайти відмінності в них	2,3
9	Л	3	Змістовий модуль № 2 Нормування, вимірювання, контроль і оцінка конкретних небезпечних і шкідливих виробничих чинників при АРМ <u>Тема 4.</u> Оцінка шкідливих речовин в повітрі робочої зони. Характеристика шкідливих речовин в повітрі робочої зони і умов праці при їх дії на працюючих. Загальні принципи нормування шкідливих речовин в повітрі робочої зони. Контроль шкідливих речовин у виробничих умовах. Гігієнічні критерії оцінки умов праці при дії хімічного чинника.	2,3,5,7
10	ПЗ	2	Оцінка ступеня дії аерозолів переважно фіброгенної дії на органи дихання працівника в робочій зоні.	3,7, 23
11	ПЗ	2	Приклади оцінки умов праці по показниках змісту шкідливих речовин у повітрі робочої зони	23,24
12	СР	2	Вказати обставини, що до підтвердження можливості продовження роботи при дії аерозолів переважно фіброгенної дії. Вказати відомості, які необхідно зібрати при проведенні АРМ по чиннику «шкідливі речовини в повітрі робочої зони» для заповнення протоколу дослідження ПРЗ.	2,5,6
13	Л	2	<u>Тема 5.</u> Оцінка біологічних чинників виробничого середовища. Характеристика чинника і його нормування. Контроль біологічного чинника. Оцінка класів умов праці по біологічному чиннику.	2, 3, 8, 9,25
14	СР	2	Робота в спеціальних медичних, ветеринарних установах та підрозділах, спеціалізованих господарствах для хворих тварин. Види робіт, при яких можливий контакт з патогенними мікроорганізмами на підприємствах.	2, 3, 8, 9,25
15	Л	2	<u>Тема 6.</u> Характеристика умов праці, що до оцінки мікроклімату виробничого середовища. Підготовка до вимірювань параметрів мікроклімату. Час і крапки вимірювань. План виробничого приміщення для визначення об'єму досліджень. Оцінка багатофакторних умов праці.	3,10,11
16	ПЗ	2	Оцінки умов праці за показниками мікроклімату	12,13
17	ПЗ	2	Розрахунок теплоізоляції комплексу індивідуальних засобів захисту працюючих від охолодження і часу допустимого перебування на холоді	12,13
18	Л	2	<u>Тема 7.</u> Оцінки світлового середовища умов праці у виробничих приміщеннях. Характеристика освітлення і умов праці для оцінки світлового середовища. Контроль освітлення. Оцінка умов праці по показниках освітлення (світлового середовища).	2,3,14
19	ПЗ	2	Оцінки умов праці по показниках освітлення.	2,3,14

20	СР	2	Ознайомитися з послідовністю проведення атестації по чиннику освітлення	2,3,14
21	Л	2	<u>Тема 8.</u> Оцінка по фактору шуму умов праці у виробничих приміщеннях. Нормовані параметри виробничого шуму і їх гранично допустимі рівні. Оцінка умов праці по шуму.	3, 15,16
22	ПЗ	2	Методи розрахунків еквівалентного рівня звуку і оцінки дози виробничого шуму.	15,16
23	ПЗ	2	Оцінки умов праці по показнику шуму.	15,16
24	Л	2	<u>Тема 9.</u> Оцінка по вібрації умов праці у виробничих приміщеннях. Нормовані параметри виробничої вібрації і їх гранично допустимі рівні. Оцінка умов праці по показнику вібрації.	2,3,15,17
25	ПЗ	2	Ознайомитися з послідовністю проведення атестації по чиннику вібрації	3,15,17
26	Л	2	<u>Тема 10.</u> Оцінки по факторах ультразвуку і інфразвуку умов праці у виробничих приміщеннях. Класифікація і нормування ультразвуку для працюючих. Вимоги до його вимірювання на робочих місцях. Нормовані параметри контактного і повітряного ультразвуку. Оцінка умов праці по показниках інфразвуку і визначення класу умов праці при дії інфразвуку на робочому місці.	2,3,15
27	СР	2	Умови контролю ультразвуку та інфразвуку на робочих місцях	2,3,15
28	Л	2	<u>Тема 11.</u> Оцінки умов праці по показниках неіонізуючих електромагнітних полів і випромінювань	2,3,18
29	ПЗ	2	Ознайомлення з послідовністю проведення атестації по фактору «неіонізуючі електромагнітні поля і випромінювання» і надання оцінки умов праці по даному показнику.	2,3
30	СР	2	Наслідки дії електромагнітних полів і ізлучений на організм працюючого	2,3,19
31	Л	2	<u>Тема 12.</u> Оцінка умов праці на робочому місці по показниках лазерного, ультрафіолетового і іонізуючого випромінювань, а також по гігієнічних вимогах до аероіонного складу повітря.	2,3,20,21
32	СР	2	Особливістю гігієнічної оцінки факторів іонізуючого випромінювання	3,20,21,22
33	Л	2	<u>Тема 13.</u> Показники тяжкості і напруженості трудового процесу і їх загальна оцінка. Класи умов праці по показниках тяжкості і напруженості трудового процесу.	2,3
34	ПЗ	2	Оцінки умов праці по показниках тяжкості трудового процесу	2,3, 26
35	ПЗ	2	Оцінки умов праці по показниках напруженості	

36	СР	2	трудового процесу Специфіка в оцінці напруженості трудового процесу при АРМ.	2,3,26,27
37	Л	2	Змістовий модуль № 3 Оцінки фактичного стану умов праці. Карта АРМ за умовами праці <u>Тема 14.</u> Об'єкти, критерії і процедури оцінки травмобезпеки. Оцінка умов праці по чиннику травмобезпеки. Оцінка виконання вимог травмобезпеки до робочих місць. Зміст і процедури оцінки забезпеченості засобами індивідуального захисту.	3,5,26
38	ПЗ	2	Оцінки травмобезпеки та забезпеченості засобами індивідуального захисту.	3,5
39	СР	6	Основні вимоги, на відповідність яким оцінюються вимоги до виробничого устаткування. Основні об'єкти виконання вимог до інструментів і пристосувань. Об'єкти оцінки травмобезпеки при АРМ.	3,5,26
40	Л	2	<u>Тема 15.</u> Оцінка фактичного стану умов праці на робочих місцях. Карта атестації робочих місць за умовами праці.	2,3,4,5
41	ПЗ	2	Карта атестації робочих місць за умовами праці.	2,3,4,5
42	ПЗ	2	Оплата за несприятливі умови праці і методика оцінки тяжкості праці	26,27
43	СР	2	Пільги і компенсації за роботу в шкідливих і/або небезпечних умовах праці	28,29,30,31
Разом (годин)		90		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	-
2	Підготовка до практичних занять	-
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	30
4	Виконання індивідуального завдання:	-
5	Інші види самостійної роботи	-
	Разом	30

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(надається опис методів навчання)

Читання лекцій, проведення практичних занять, проведення ігрових занять, складання короткого повідомлення за матеріалами самостійної роботи.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

(надається опис методів контролю)

Заповнення необхідних протоколів при підготовці, проведенню АРМ і підсумкових документів.

Відповіді на питання по тестах, що складені за лекційним матеріалом, практичним заняттям, самостійною роботою, екзамен.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота															Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2										Змістовий модуль 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	100
10	10	10	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

Методичні вказівки до практичних занять – otios@ukr.net

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року № 4004-ХІІ.
2	Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» Наказ від 08.04.2014 № 248
3	«Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» ГН 3.3.5-8.6.6.1-2002 від 27 грудня 2001 року. № 528.
4	Occupational health and safety management systems – Guidelines for the implementation of OHSAS 18001:2007
5	«Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 1 вересня 1992 року № 41.
6	«Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 1 серпня 1992 року № 442;
7	Перелік «Предельно допустимые концентрации (ПДК) вредных веществ в воздухе» №4617-88, доповнення № 1-7 до нього, а також ГДК та орієнтовні безпечні рівні впливу (ОРБВ), що затверджені Головним державним лікарем України після 1 січня 1997 року
8	ГН 2.2.6.709-98 Гранічно-допустимі концентрації (ГДК) мікроорганізмів-продуцентів, бактеріальних препаратів та їх компонентів в повітрі робочої зони
9	Р.2.2.2006-05 «Посібник з гігієнічної оцінки факторів робочого середовища і трудового процесу. Додаток «Загальні вимоги, що до контролю змісту мікроорганізмів в повітрі робочої зони».
10	Р 2.2.775-99 Гігієнічні критерії оцінки та класифікація умов праці за показниками шкідливості і безпеки факторів виробничого середовища
11	СанПіН 2.2.4.548-96 «Гігієнічні вимоги до мікроклімату виробничих приміщень»
12	ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень
13	МУК 4.3.1896-04 «Оцінка теплового стану людини з метою обґрунтування гігієнічних вимог до мікроклімату робочих місць та заходів профілактики охолодження та перегрівання»
14	ДБН В.2.5-28-2006 Природне і штучне освітлення Інженерне обладнання будинків і споруд. Мінрегіонбуд України
15	ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
16	Н Б В.1.1-35:2013 Настанова з розрахунку рівнів шуму у приміщеннях і на територіях
17	ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації. Від 1.12.1999 р.
18	ДНАОП 0.03-3.13-85 «Предельно-допустимые уровни магнитных полей частотой 50Гц»
19	ДНАОП 0.03-3.17-88 «Санітарні норми ультрафіолетового випромінювання у виробничих приміщеннях» (СН 4557-88)
20	СанПиН 5804-91 «Санитарные нормы и правила устройства и эксплуатации лазеров», утверждены Главным государственным санитарным врачом 31.07.1991 г. №5804-91
21	СанПіН 2.2.4.1294-03 "Фізичні фактори виробничого середовища. Гігієнічні вимоги до аероіонного складу повітря виробничих і громадських приміщень ". Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97).

22	НПАОП 0.00-4.01-08 Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям і іншими засобами індивідуального захисту
----	---

Допоміжна література

23	МУ 4845-88 Методические указания «По измерению концентраций вредных веществ в воздухе рабочей зоны»
24	МУ 4945 – 88 Методические указания МУ «По определению вредных веществ в сварочном аэрозоле»
25	МУ 4.2.734-99 Мікробіологічний моніторинг виробничого середовища.
26	Керб Л.П. Основи охорони праці: Навч. - метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. –К.:КНЕУ,2001.-252с.
27	Гогіташвілі Г.Г. Система управління охороною праці.-Львів:Афіша 2002.-320с.
28	«Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах» від 24 червня 2016 року № 461;
29	«Про затвердження Переліку виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня» від 21 лютого 2001 року № 163;
30	«Про затвердження переліку робіт із важкими, шкідливими та особливо шкідливими умовами праці у будівництві, на яких встановлюється підвищена оплата праці» від 12 липня 2005 року № 576;
31	«Про затвердження показників і критеріїв умов праці, за якими надаються щорічні додаткові відпустки працівникам, зайнятим на роботах, пов'язаних з негативним впливом на здоров'я шкідливих виробничих факторів» від 28 січня 1998 року № 50/2490.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

Інструкція по заповненню Карти умов праці при проведенні атестації робочих місць (Із змінами, внесеними відповідно до Роз'яснення Міністерства праці № 06-960 (v-960205-93).